

Onsdagen den 13 april 2016

P8_TA(2016)0122

Utbrottet av zikaviruset

Europaparlamentets resolution av den 13 april 2016 om utbrottet av zikaviruset (2016/2584(RSP))

(2018/C 058/14)

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av Världshälsoorganisationens (WHO) uttalande av den 1 februari 2016, enligt vilket utbrottet av zikaviruset bedöms som ett internationellt hot mot människors hälsa,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 1082/2013/EU av den 22 oktober 2013 om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa och om upphävande av beslut nr 2119/98/EG ⁽¹⁾,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1291/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020) ⁽²⁾,
- med beaktande av frågan till kommissionen om utbrottet av zikaviruset (O-000030/2016 – B8-0119/2016),
- med beaktande av artiklarna 128.5 och 123.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:
  - A. WHO förklarade den 1 februari 2016 att utbrottet av zikaviruset bedöms som ett internationellt hot mot människors hälsa.
  - B. Zikaviruset, som sprids via myggor, identifierades första gången 1947 hos rhesusapor i Zikaskogen i Uganda, med hjälp av ett övervakningssystem för gula febern (skogsformen).
  - C. Sjukdomsutbrott orsakat av zikavirus har då och då rapporterats från två europeiska områden, Martinique och Franska Guyana, och från Afrika, Amerika, Asien och Stillahavsområdet. Smitta har upptäckts i Europa, särskilt i de utomeuropeiska territorierna Guadeloupe och Saint-Martin.
  - D. 2007 spreds zikaviruset för första gången utanför de hittills kända endemiska gränserna och orsakade en epidemi på ön Yap i Mikronesien. Sen följde en omfattande epidemi i Franska Polynesien 2013-2014 och vidare spridning till flera länder i Oceanien, bl.a. Nya Kaledonien och Cooköarna. Dittills hade zikaviruset enbart ansetts orsaka lindrig sjukdom hos människor, men utbrottet i Franska Polynesien avslöjade att viruset kunde medföra neurologiska komplikationer (Guillain-Barrés syndrom och meningoencefalit).
  - E. Enligt Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) är infektionerna till största delen asymtomatiska (ungefär 80 procent).
  - F. Det största utbrottet av zikaviruset har skett i Brasilien, särskilt de nordöstra delarna.
  - G. I november 2015 förklarade det brasilianska hälsoministeriet att det rådde en nödsituation med hot mot människors hälsa i samband med den ovanliga ökningen av antalet nyfödda med mikrocefali i delstaten Pernambuco 2015. Den påfallande ökningen syns främst bland de allvarligaste formerna av mikrocefali, men vissa rapporter pekar på exceptionellt hög förekomst av lindrigare former av missbildningen redan några år före zikautbrottet 2015.

⁽¹⁾ EUT L 293, 5.11.2013, s. 1.

⁽²⁾ EUT L 347, 20.12.2013, s. 104.

Onsdagen den 13 april 2016

- H. Myggans livscykel bestäms av faktorer som klimat, livsmiljö och biologisk mångfald, och spridning via myggor underlättas av mänskliga faktorer som klimatförändring, konstgjorda akvatiska livsmiljöer, avskogning, urbanisering och dåliga sanitära förhållanden, hushållsavfall, konflikter och resande.
- I. Utbrottet av zikaviruset har riktat ljuset mot de orättvisor som finns i de drabbade länderna, t.ex. vad gäller offentliga hälso- och sjukvårdssystem och levnadsförhållanden. Utbrottet har i oproportionerligt hög grad drabbat de fattigaste i samhället, som ofta bor nära öppet vatten och är dåligt rustade för att förebygga och bekämpa sjukdomen. Kvinnor är fortfarande i majoritet bland världens fattiga, och deras situation är särskilt prekär eftersom det i första hand är de i hushållet som ansvarar för mat, rent vatten och hygien och tar hand om de barn som har syndrom som är associerade med mikrocefali, något som kan kräva extra finansiella resurser, särskilt om det saknas adekvata eller överkomliga stödssystem.
- J. Importerade zikavirusinfektioner har rapporterats från flera europeiska länder. Den 11 februari 2016 rapporterade ECDC om mikrocefali hos en gravid kvinna i Slovenien, som utvecklade en zikaliknande infektion under graviditeten när hon bodde i Brasilien.
- K. Den 9 februari 2016 hade inga fall med autokton överföring av zikaviruset rapporterats på den europeiska kontinenten, men några fall hade rapporterats i de yttersta randområdena.
- L. Förekomsten av viruset har associerats med kluster av mikrocefali och andra neurologiska sjukdomar, inklusive Guillain-Barrés syndrom. Den 1 februari 2016 förklarade WHO att det finns starka misstankar om att zikafeber hos gravida kan orsaka mikrocefali. De betonade dock att det ännu inte finns några vetenskapliga belegg för detta.
- M. På grundval av allt fler preliminära forskningsuppgifter råder det vetenskaplig enighet om att zikaviruset är en av orsakerna till mikrocefali⁽¹⁾, en sjukdom som skadar de fosterceller som bildar hjärnan⁽²⁾, leder till att barn föds med ovanligt små huvuden och i de flesta fall försenad hjärnutveckling och verkar kunna skada fostret genom hela graviditeten⁽³⁾. Viruset är också en orsak till Guillain-Barrés syndrom. Osäkerheten om det ofödda barnets hälsa, liksom oklarheterna angående smittomekanismerna, sätter kvinnor och tonårsflickor – särskilt gravida kvinnor och deras familjer – i ett oerhört svårt läge, i synnerhet vad gäller deras hälsa och konsekvenserna på lång sikt för alla hushållsmedlemmar. Det oklara läget får på inga villkor anföras som skäl för att vänta med de brådskande beslut och åtgärder som krävs för att lösa den här krisen.
- N. Det finns många möjliga orsaker till mikrocefali, men ofta förblir orsaken okänd. I brist på specifik mikrocefalibehandling är det viktigt att det finns vårdteam med mångsidig kompetens som kan undersöka och vårda spädbarn och barn med mikrocefali. Tidiga åtgärder med program för stimulering och lek kan ha positiv inverkan på utvecklingen, och familjerådgivning och stöd till föräldrar är också extremt viktigt.
- O. Argentinska och brasilianska forskare har kopplat samman mikrocefaliklustret i Brasilien med larvgiftet pyriproxyfen, en dricksvattentillsats som användes i de drabbade områdena i Brasilien 2014. Som respons på denna eventuella koppling, i strid mot riktlinjerna från hälsoministeriet och med hänvisning till försiktighetsprincipen, stoppade de lokala myndigheterna i Rio Grande do Sul (en delstat i södra Brasilien) användningen av detta ämne den 13 februari 2016.

⁽¹⁾ <http://www.who.int/features/qa/zika/en/>

⁽²⁾ <http://www.nature.com/news/zika-highlights-role-of-controversial-fetal-tissue-research-1.19655>

⁽³⁾ Brasil, P. et al. N. Eng. J. Med. <http://dx.doi.org/10.1056/NEJMoa1602412> (2016).

Onsdagen den 13 april 2016

- P. Sedan oktober 2015 har 4 783 fall av mikrocefali rapporterats, men i över 700 av dessa rapporterade fall har man konstaterat att det inte rör sig om mikrocefali.
- Q. Av de 404 spädbarn som har fastställd mikrocefali är det bara 17 som bär på zikaviruset.
- R. Utbrottet av zikaviruset har kunnat iaktas i EU:s utomeuropeiska områden sedan 2013.
- S. Det finns viss risk för att lokal vektorburen överföring etablerar sig i Europa under sommaren 2016.
- T. Det finns i dagsläget varken behandling eller vaccin, men det indiska företaget Bharat Biotech meddelade den 3 februari 2016 att det hade två möjliga vaccin under utveckling, ett rekombinant vaccin och ett inaktiverat vaccin som befinner sig i stadiet med prekliniska djurförsök.
- U. Zikaviruset kan överföras sexuellt ⁽¹⁾, ⁽²⁾, och WHO har fastställt att det är "relativt vanligt" med sexuell överföring ⁽³⁾.
- V. Det har också förekommit uppgifter om överföring av zikavirus i samband med blodtransfusioner.
- W. Gränsöverskridande överföring av zikaviruset genom smittade resenärer och global handel är ett verkligt hot.
1. Europaparlamentet konstaterar att zikaviruset till största delen överförs till människor genom stick av smittade myggor av Aedes-släktet, främst arten Aedes aegypti i tropiska områden, och att det är samma mygga som överför denguefeber, chikungunya och gula febern.
  2. Europaparlamentet noterar att varken behandling eller vaccin finns i dagsläget och att myggorna som sprider zikaviruset sticker såväl inomhus som utomhus, mest dagtid. Enligt ECDC:s analys bygger de förebyggande insatserna därför för närvarande på personliga skyddsåtgärder, som att bära permetrinbehandlade kläder som täcker armar och ben (särskilt under de tidpunkter på dygnet då den myggart som bär på zikaviruset är som mest aktiv) och att sova eller vila i avskärmade eller luftkonditionerade rum, alternativt använda myggnät.
  3. Europaparlamentet betonar vikten av att ta fram kommunikationsplaner i lämplig omfattning för att öka allmänhetens kunskap och främja ett korrekt beteende för att undvika att bli stucken av myggor.
  4. Europaparlamentet välkomnar att ECDC kontinuerligt följer utvecklingen. Parlamentet uppmanar ECDC att regelbundet uppdatera sina riskbedömningar och sin epidemiologiska information. Parlamentet anser att ECDC bör tillsätta en expertkommitté för tropiska smittsamma sjukdomar i syfte att effektivt samordna och övervaka alla åtgärder som måste vidtas i EU.
  5. Europaparlamentet välkomnar kommissionens beslut att ställa 10 miljoner euro till förfogande för forskning om zikaviruset och rekommenderar att man fokuserar på fall av allvarlig medfödd missbildning av hjärnan över hela Latinamerika och den misstänkta kopplingen till zikavirusinfektioner. Parlamentet undrar emellertid om detta belopp räcker för den stora vetenskapliga utmaningen att förstå zikavirusjukdomen och dess neurologiska komplikationer och ta fram diagnostiska tester och en behandling av sjukdomen.

⁽¹⁾ <http://www.dallascounty.org/department/hhs/press/documents/PR2-2-16DCHHSReportsFirstCaseofZikaVirusThroughSexualTransmission.pdf>

⁽²⁾ <https://www.rt.com/news/333855-zika-sex-case-france/>

⁽³⁾ <http://www.reuters.com/article/us-health-zika-qanda-factbox-idUSKCN0X22TY>

Onsdagen den 13 april 2016

6. Europaparlamentet noterar att zikaviruset har observerats i 28 länder och att det kan ändra livet fullständigt, särskilt för unga och fattiga kvinnor, som till en förkrossande majoritet bor i de minst utvecklade delarna av dessa länder. Med tanke på att sjukdomen sannolikt kommer att spridas ytterligare betonar parlamentet att det internationella samfundet omgående måste omsätta lärdomarna från förra årets ebolakris i praktiken.
7. Europaparlamentet betonar att forskningen främst bör fokusera på förebyggande åtgärder, för att undvika spridning av viruset, och på behandlingsåtgärder. Parlamentet rekommenderar en tredelad strategi för zikaforskningen: att undersöka den mycket sannolika kopplingen mellan zikaviruset och medfödd missbildning av hjärnan, att ta fram behandlingar och vaccin och att ta fram tester för snabb och effektiv diagnos.
8. Europaparlamentet betonar att det behövs mer forskning om den eventuella kopplingen mellan mikrocefali och larvgiftet pyriproxyfen, med tanke på att det inte finns några vetenskapliga belägg som vederlägger denna koppling.
9. Europaparlamentet betonar att forskningen inte bör bortse från andra möjliga och kompletterande orsaker till mikrocefali.
10. Europaparlamentet lyfter fram de ytterligare finansieringsmöjligheter som finns genom Horisont 2020 och det sjunde ramprogrammet för forskning i syfte att ta fram vaccin för malaria och försummade infektionssjukdomar, däribland zikaviruset.
11. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att se till att resultaten från forskning som finansieras med EU-medel inte omfattas av immateriell äganderätt och att de produkter som utvecklas prissätts så att patienterna har råd med dem.
12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att föreslå särskilda åtgärder för europeiska regioner där zikaviruset redan finns, i syfte att utplåna alla potentiella överföringsvektorer i de regionerna, ge stöd till smittade personer, särskilt gravida kvinnor, och förhindra vidare spridning i de regionerna och till resten av den europeiska kontinenten.
13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att ta fram en handlingsplan för att förhindra spridning av viruset i Europa och bistå medlemsstater och tredjeländer som kämpar mot den här epidemin i de regioner där utbrottet är allvarligare (huvudsakligen i Västindien och Central- och Sydamerika). Parlamentet anser att en sådan plan bör omfatta riktad och tillräckligt omfattande gratis utdelning av mekaniska barriärer som nät (för att undvika myggbett) och kondomer (för att undvika sexuell överföring). Parlamentet uppmanar kommissionen att ta fram riktlinjer för beteende, inriktade på personer som eventuellt är i riskzonen för zikavirusinfektion på grund av det epidemiologiska sammanhang de befinner sig i, med målsättningen att genom tidig upptäckt bryta smittokedjan via sexuellt umgänge och blodtransfusion.
14. Europaparlamentet pekar på vikten av att ha en könsmedveten strategi när man diskuterar finansiering och laboratoriebehov, med tanke på hur komplext det är att testa och utveckla säkra och effektiva vaccin som gravida kvinnor – som ofta är uteslutna från tidiga kliniska tester – både har råd med och faktiskt kan använda. Parlamentet uppmanar med kraft ekonomiska bidragsgivare att vara realistiska beträffande de förväntade kostnaderna för att ta fram vaccin, också när man tilldelar EU-medel för forskning, och sätta flickors och kvinnors trygghet i främsta rummet.
15. Europaparlamentet påpekar att zikaviruset har riktat ljuset mot bristerna både i det offentliga hälso- och sjukvårdssystemets respons – särskilt på primärvårdsnivå – och i systemet för tillhandahållande av tjänster och rättigheter för reproduktiv hälsa för kvinnor och flickor i de drabbade länderna – särskilt beträffande information och vård under och efter en graviditet, familjeplanering och abort – samtidigt som myndigheterna i dessa länder har rekommenderat kvinnor att inte bli gravida förrän man vet mer om zikaviruset.
16. Europaparlamentet erkänner behovet av att öka laboratoriekapaciteten för att bekräfta misstänkta zikavirusinfektioner i EU/EES, så att man kan skilja zikavirusinfektioner från andra arbovirusinfektioner (t.ex. denguefeber och chikungunya). Parlamentet uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att samordna forskning mellan laboratorier som arbetar med zikaviruset och att främja etablering av sådana laboratorier i de medlemsstater som ännu inte har sådana.

Onsdagen den 13 april 2016

17. Europaparlamentet uppmanar EU och medlemsstaterna att föreslå strategier för att koppla samman vaccintillverkare, smittskyddsmyndigheter och andra nationella och offentliga hälsomyndigheter och vårdgivare, i syfte att främja utbytet av uppgifter och analyser.

18. Europaparlamentet betonar vikten av att öka kunskapen bland obstetiker, barnläkare och neurologer om att patienter som rest till Brasilien och andra drabbade länder sedan 2014 respektive personer som uppvisar medfödda missbildningar i det centrala nervsystemet, mikrocefali och Guillain-Barrés syndrom bör undersökas för zikavirusinfektioner.

19. Europaparlamentet noterar med oro att graviditet i många av de drabbade länderna inte alltid är ett frivilligt val, särskilt i de länder där sexuellt våld är vanligt förekommande. Parlamentet uppmanar EU att ge stöd till de drabbade länderna för att ge allmän tillgång till primärvård, inklusive mödravård före och efter förlossningen och diagnostisk testning för zikaviruset. Parlamentet uppmanar EU att stödja regeringarna i de drabbade länderna i arbetet med att erbjuda ett heltäckande paket med information och vård på området för sexuell och reproduktiv hälsa, inklusive familjeplaneringsmöjligheter, med tonvikt på tillgång till olika typer av preventivmetoder av hög kvalitet för alla kvinnor och tonårsflickor samt tillgång till säkra aborter, för att sätta stopp för den ökning av osäkra aborter som kan noteras sedan epidemin började. I detta sammanhang bör den nödvändiga dialogen om preventivmetoder och kvinnors och flickors rättigheter inledas med partnerländerna.

20. Europaparlamentet påpekar att hittills (10 februari 2016) har 25 EU/EES-länder, USA och Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar utfärdat rekommendationer om att gravida kvinnor och kvinnor som försöker bli gravida bör undvika resor till zikadragade områden.

21. Eftersom det i dagsläget varken finns profylax, behandling eller vaccin mot zikavirusinfektioner, och eftersom det finns risk för att lokal vektorburen smittöverföring etableras i Europa sommaren 2016, uppmanar Europaparlamentet kommissionen att omgående låta analysera insektsbekämpningsmedel vad gäller deras inverkan på människors hälsa och hur pass effektiva de är mot de myggor som är infektionsvektorer. Parlamentet uppmanar också kommissionen att samordna en uppsättning riktlinjer som de nationella myndigheterna kan genomföra till sommaren.

22. Europaparlamentet konstaterar att en kontrollalgoritm för gravida kvinnor som kommer tillbaka från ett zikadragat område har offentliggjorts. Parlamentet påpekar emellertid att en fråga som hälsomyndigheterna ännu inte har tagit itu med är den långa livslängden för zikavirus i sädesvätska och den dokumenterade överföringen av zikavirus genom sexuell umgänge, vilket kan ha följder för manliga resenärer som kommer tillbaka från områden där smittan finns. Med tanke på att det är vanligt med asymtomatiska infektioner anser parlamentet att manliga resenärer bör rekommenderas att använda kondom när de kommer tillbaka från områden där smittan finns tills det finns säkra uppgifter om denna typ av smittoöverföring.

23. Till följd av WHO:s rekommendationer om förebyggande åtgärder i europeiska länder uppmanar Europaparlamentet kommissionen och medlemsstaterna att skaffa betydligt bättre överblick över situationen vad gäller invasiva myggarter, förstärka myggbekämpningen genom att ta bort fortplantningsplatser (t.ex. vattensamlingar) och ha beredskap för besprutning med insektsbekämpningsmedel om ett utbrott sker samt öka insatserna för desinficering av gods, lastrum, kabiner och passagerarutrymmen på flygplan från smittade områden.

24. Europaparlamentet uppmanar EU och medlemsstaterna att via ambassader ge information och stöd till EU-medborgare som bor och reser i drabbade områden.

25. Europaparlamentet uppmanar EU:s och tredjeländers flygbolag att genomföra ordentlig desinficering av flygplan som kommer från drabbade områden.

Onsdagen den 13 april 2016

26. Europaparlamentet anser att EU, för att bygga upp sin strategi mot zikaviruset, bör samråda med de medlemsstater och tredjeländer (nationella, regionala och lokala myndigheter) som redan har stor erfarenhet av övervakning, informationskampanjer, förebyggande åtgärder och/eller bekämpning av myggsläktet *Aedes* – till exempel Madeiras regionala myndigheter och Funchals kommun, som har över 10 års erfarenhet av den här frågan, och de franska yttersta randområdena och utomeuropeiska territorierna, där det sedan länge finns stora kunskaper om vektorburna nya sjukdomar och i synnerhet zikaviruset.
27. Europaparlamentet pekar på behovet av samordning inom EU och internationellt i kampen mot detta utbrott. Parlamentet välkomnar i detta sammanhang den europeiska sjukvårdsstyrkan och anser att den kan vara behjälplig med att om så behövs mobilisera vårdpersonal och vårdutrustning för kampen mot zikaviruset. Parlamentet uppmanar också kommissionen att omgående ta fram en horisontell EU-strategi för global hälsa, som syftar till att uppfylla målen i den nya ramen för hållbar utveckling.
28. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att, i samarbete med andra parter, hjälpa till med att kontrollera spridningen av zikaviruset också i utvecklingsländer och att föra in lämpliga åtgärder – t.ex. utveckling av hälsovårdskapaciteten, utbildning av hälsovårdspersonal, epidemiologisk övervakning, information till och mobilisering av civilsamhället och bekämpning av myggpopulationer – i befintliga landsspecifika utvecklingsprogram i samarbete med berörda länder.
29. Europaparlamentet betonar att alla förslag måste bygga på en bred uppsättning epidemiologiska studier som omfattar inte bara zikavirusets effekter utan även andra orsaker till dessa effekter.
30. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka kunskapen bland vårdpersonal och på kliniker som är specialiserade på resemicin om zikavirusepidemins utveckling och den vektorkontroll som myndigheterna planerar i drabbade områden, så att de kan inkludera zikavirusinfektion in sin differentialdiagnostik av boende och resenärer i de områdena och förbereda sig på eventuell karantän för resenärer som misstänks bära på zikaviruset i syfte att förhindra autokton smittöverföring. Parlamentet uppmanar de nationella hälsomyndigheterna att organisera en informationskampanj som samordnas av ECDC för att informera och lugna allmänheten i Europa och undvika onödig oro.
31. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att öka vaksamheten vad gäller tidig upptäckt av importerade zikavirusinfektioner i EU, inklusive de utomeuropeiska territorierna och de yttersta randområdena, särskilt där det förekommer vektorer eller potentiella vektorer, för att minska risken för autokton smittöverföring. Parlamentet påpekar dessutom att det finns en risk, om än troligtvis låg och årstidsbunden, för import av zikavirus till tempererade klimatzoner där det finns *Aedes*-myggor (också områden i Nordamerika och Europa) och därmed risk för autokton smittöverföring.
32. Europaparlamentet betonar vikten av tillgång till en bred uppsättning hälso- och sjukvårdstjänster i kampen mot zikaviruset.
33. Europaparlamentet stöder FN:s uppmaningar⁽¹⁾ om att upphäva lagar och bestämmelser varigenom tillgången till hälsovård och rättigheterna på det sexuella och reproduktiva området begränsas, i strid med internationella normer. Parlamentet upprepar sin beredvillighet att se till att de mänskliga rättigheterna respekteras när man vidtar åtgärder på folkhälsoområdet, särskilt rättigheter som rör hälsa och hälsorelaterade frågor.
34. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament, FN:s generalsekreterare och Världshälsoorganisationen.

⁽¹⁾ <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=53173#>